Lieta Nr. A42476307
(A551-09/5)

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009. gada 26. janvārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese I.Kaļiņina,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību (turpmāk arī – MSIA) „Būvland" pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2007. gada 22. marta lēmuma Nr.19/14759 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmuma dienesta (turpmāk – VID) Rīgas reģionālās iestādes Zemgales priekšpilsētas nodaļas vadītājas 2006. gada 16. novembra lēmumu Nr. 6.1.1/36100 (turpmāk arī – sākotnējais lēmums, lietas 26. lapa), MSIA „Būvland" (turpmāk arī – pieteicējs) uzlikta soda nauda desmit latu apmērā par likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 22. panta pirmajā daļā paredzēto uzņēmumu ienākuma nodokļa (turpmāk – UIN) deklarācijas iesniegšanas termiņa neievērošanu.

[1.1] Sākotnējo lēmumu pieteicējs 2006. gada 14. decembrī apstrīdēja VID Rīgas reģionālajā iestādē. Izskatot pieteicēja iesniegumu, VID Rīgas reģionālās iestādes direktors 2007. gada 16. janvārī pieņēma lēmumu Nr. 1.3/2033 (lietas 23. – 25. lapa), ar kuru nolēma atstāt negrozītu sākotnējo lēmumu.

[1.2] Nepiekrītot VID Rīgas reģionālās iestādes direktora 2007. gada 16. janvāra lēmumam Nr. 1.3/2033, pieteicējs apstrīdēja to VID ģenerāldirektoram, kurš ar 2007. gada 22. marta lēmumu Nr. 19/14759 (turpmāk arī – Lēmums, lietas 19. – 21. lapa) nolēma atstāt negrozītu VID Rīgas reģionālās iestādes direktora 2007. gada 16. janvāra lēmumu Nr. 1.3/2033.

[2] 2007. gada 16. aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums ar lūgumu atcelt Lēmumu. Ar administratīvās rajona tiesas tiesneses 2007. gada 18. aprīļa lēmumu ierosināta administratīvā lieta Nr. A42476307.

Pieteicējs savu pieteikumu pamato ar šādiem apsvērumiem.

[2.1] VID, pieņemot Lēmumu, nav pareizi piemērojis tiesību normas, jo konkrētajā gadījumā uz MSIA „Būvland" nav attiecināma likuma „Par nodokļiem un nodevām" $32.^{1}$ panta pirmā daļa, kura ar 2006. gada 26. oktobra likuma grozījumiem ir izslēgta.

Pieteicējs uzskata, ka MSIA „Būvland", saskaņā ar administratora lēmumu, saimniecisko darbību ir beigusi jau 2004. gada 21. aprīlī, pēc uzņēmuma pasludināšanas par maksātnespējīgu, tādējādi saskaņā ar likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 2. panta pirmās daļas 1. punktu MSIA „Būvland" nav atzīstama par uzņēmuma ienākuma nodokļa maksātāju.

[2.2] Pieteicējs, pamatojoties uz likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 19. pantu, 76. pantu, likuma „Par grāmatvedību" 1. pantu, norāda, ka administratoram konkrētajā gadījumā nav pienākums VID iesniegt uzņēmuma ienākuma deklarāciju, kā arī viņam nebija pienākums iesniegt MSIA „Būvland"

pārskatu par 2006. gadu, jo šādas darbības padarītu maksātnespējas procesa gaitu ekonomiski nepamatotu un neefektīvu.

[2.3] Pieteicējs pieteikumā atsaucas uz Augstākās tiesas Senāta 2006. gada 9. maija spriedumu lietā Nr. SKA – 52, norādot, ka atbilstoši atziņām, kas ietverti šajā nolēmumā, uzliekot sodu, tiesību normai ar pietiekošu skaidrību ir jānosaka pienākums, par kura nepildīšanu personai var draudēt sods (Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma lietā Sunday Times v. The United Kingdom (No. 1) 49. punkts (application number: 6538/74) un sprieduma lietā Silver v. The United Kingdom 88. punkts (application number: 5947/72; 6205/73; 7052/75; 7061/75; 7107/75; 7113/75; 7136/75)).

[3] Atbildētājs lietā sniegtajā rakstveida paskaidrojumā uzskata pieteikumu par nepamatotu un noraidāmu šādu apsvērumu dēļ.

[3.1] Saskaņā ar likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 22. panta pirmo daļu un Gada pārskatu likuma 66. panta pirmo daļu pieteicējam termiņš uzņēmuma ienākuma deklarācijas iesniegšanai par 2005. gadu bija līdz 2006. gada 30. aprīlim, savukārt, pieteicējs to iesniedza tikai 2006. gada 1. novembrī.

[3.2] VID nepiekrīt pieteikumā izteiktajam apgalvojumam, ka uz pieteicēju nav attiecināmas likuma „Par grāmatvedību" normas, jo likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 76. pants nosaka, ka administratora pienākums maksātnespējas procesa laikā ir ievērot arī likuma „Par grāmatvedību" prasības.

[3.3] Soda nauda desmit latu apmērā uzlikta likumīgi, pamatojoties uz likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.[1] panta pirmās daļas normām (redakcija, kas bija spēkā līdz 2006. gada 31. decembrim).

[4] Pieteicējs 2007. gada 16. aprīlī iesniegtajā pieteikumā (lietas 4. lapa) piekritis lietas izskatīšanai rakstveida procesā. Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 114. panta pirmo daļu tiesa nolēma lietu izskatīt rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[5] Iepazinusies ar lietas materiāliem un izvērtējusi administratīvā procesa dalībnieku izvirzītos argumentus kopsakarā ar lietā iesniegtajiem pierādījumiem, tiesa atzīst, ka pieteicēja pieteikums par Lēmuma atcelšanu nav pamatots un ir noraidāms turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[6] Lēmums, ar kuru pieteicējam uzlikta soda nauda Ls 10 apmērā par 2005. gada UIN deklarācijas savlaicīgu neiesniegšanu pamatots ar likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 22. panta pirmo daļu un likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.[1] panta otro daļu.

[7] Ņemot vērā, ka tiesiskās attiecības apspriežamas atbilstoši tām tiesību normām, kas bija spēkā tiesiskās attiecības rašanās, grozīšanas vai izbeigšanās brīdī, turpmāk sprieduma tekstā normatīvie akti tiks izteikti redakcijā, kādā tie bija spēkā attiecīgo VID lēmumu pieņemšanas laikā.

Likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 22. panta pirmā daļa sākotnēja lēmuma pieņemšanas laikā noteica, ka nodokļa maksātājs patstāvīgi sastāda nodokļa taksācijas gada deklarāciju, kuras formu un aizpildīšanas kārtību saskaņā ar šo likumu apstiprina Ministru kabinets. Nodokļa maksātājs to iesniedz Valsts ieņēmumu dienestam. Nodokļa taksācijas gada deklarāciju maksātājs iesniedz vienlaikus ar uzņēmuma gada pārskatu likumā „Par uzņēmumu gada pārskatiem", Kredītiestāžu likumā un Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā noteiktajos termiņos, bet nodokļa maksātājs – krājaizdevu sabiedrība – ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc taksācijas gada beigām.

Atbilstoši Gada pārskatu likuma 66. panta pirmajā daļā noteiktajam, uzņēmums ne vēlāk kā četrus mēnešus pēc pārskata gada beigām nosūta pa pastu vai ar kurjeru Valsts ieņēmumu dienesta nodaļai gada pārskatu pēc uzņēmuma atrašanās vietas.

No minētā normatīvā regulējuma tiesa konstatē, ka 2005. gada UIN deklarācijas iesniegšanas termiņš bija 2006. gada 30. aprīlis.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.[1] pants sākotnējā lēmuma pieņemšanas laikā noteica šādu normatīvo regulējumu.

(1) Ja nodokļu maksātājs iesniedz nodokļu administrācijai konkrēto nodokļu likumos paredzētās deklarācijas, pārskatus vai nodokļu aprēķinus (turpmāk – deklarācijas), neievērojot normatīvajos aktos noteiktos iesniegšanas termiņus, viņam par deklarācijas iesniegšanu ar novēlošanos atkarībā no novēlošanās ilguma tiek uzlikta soda nauda šādos apmēros, ja konkrēto nodokļu likumos nav noteikts citādi:

1) līdz 15 kalendāra dienām – 0,1 procents no kopējās deklarācijā uzrādītās nodokļa summas, bet ne vairāk kā 50 latu;

2) no 16 līdz 30 kalendāra dienām – 0,5 procenti no kopējās deklarācijā uzrādītās nodokļa summas, bet ne vairāk kā 200 latu;

3) virs 30 kalendāra dienām – 1 procents no kopējās deklarācijā uzrādītās nodokļa summas, bet ne vairāk kā 500 latu.

(2) Ja šā panta pirmajā daļā noteiktajā gadījumā deklarācijas aprēķina rezultātā nodoklis nav jāmaksā vai soda nauda, kas aprēķināta saskaņā ar šā panta pirmo daļu, ir mazāka par 10 latiem, par deklarācijas iesniegšanu ar novēlošanos uzliek soda naudu 10 latu apmērā, ja konkrēto nodokļu likumos nav noteikts citādi.

Kā izriet no lietā iesniegtajiem pierādījumiem, pieteicējs 2005. gada UIN deklarāciju VID Rīgas Zemgales priekšpilsētas nodaļai parakstīja 2006. gada 31. oktobrī (lietas 27. – 33. lapa) un iesniedza 2006. gada 1. novembrī (VID sākotnējā lēmumā ietvertā informācija), tādējādi nokavējot UIN deklarācijas iesniegšanas termiņu.

[8] Pieteicējs pieteikumā norādījis, ka MSIA „Būvland", saskaņā ar administratora lēmumu, saimniecisko darbību ir beigusi jau 2004. gada 21. aprīlī, pēc uzņēmuma pasludināšanas par maksātnespējīgu, tādējādi, saskaņā ar likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 2. panta pirmās daļas 1. punktu, MSIA „Būvland" nav atzīstama par uzņēmuma ienākuma nodokļa maksātāju.

Pārbaudot minētā apsvēruma pamatotību, tiesa norāda uz šādiem apsvērumiem.

[8.1] Likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 2. panta pirmā daļa sākotnējā lēmuma pieņemšanas laikā noteica, ka uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāji ir:

1) visi šā punkta apakšpunktos minētie saimnieciskās darbības veicēji:

a) iekšzemes uzņēmumi,

b) no valsts budžeta finansētas institūcijas, uz kurām neattiecas šā panta otrās, trešās un ceturtās daļas nosacījumi,

c) no pašvaldību budžetiem finansētas institūcijas, kuras gūst ienākumus no saimnieciskās darbības un uz kurām neattiecas šā panta otrās, trešās un ceturtās daļas nosacījumi;

2) ārvalstu komercsabiedrības, fiziskās personas un citas personas;

3) nerezidentu pastāvīgās pārstāvniecības.

[8.2] Savukārt likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.[1] pantā noteikta nodokļu maksātāju reģistrācijas kārtība, un tā paredz, ka:

Uzņēmumu reģistrs likumā „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" noteiktajā kārtībā reģistrē uzņēmumus (uzņēmējsabiedrības), to pārstāvniecības un filiāles, sabiedriskās organizācijas un to apvienības arī kā nodokļu maksātājus (panta pirmā daļa).

Uzņēmumu reģistrs uzņēmumam (uzņēmējsabiedrībai), tā pārstāvniecībai un filiālei, kā arī sabiedriskajai organizācijai un sabiedrisko organizāciju apvienībai piešķir vienoto vienpadsmitzīmju reģistrācijas kodu (panta otrā daļa).

Uzņēmumam (uzņēmējsabiedrībai), tā pārstāvniecībai un filiālei, kā arī sabiedriskajai organizācijai un sabiedrisko organizāciju apvienībai Uzņēmumu reģistrs

izsniedz reģistrācijas apliecību, kura vienlaikus ir arī nodokļu maksātāja apliecība (panta trešā daļa).

[8.3] No iepriekš norādītā normatīvā regulējuma izriet, ka nodokļa maksātāja statuss tiek saistīts nevis ar apstākli, vai uzņēmējsabiedrība veic vai neveic saimniecisko darbību, bet ar uzņēmējsabiedrības reģistrēšanu Uzņēmumu reģistrā.

[8.4] Kā izriet no publiski pieejamas informācijas, pieteicējs arī uz tiesas sprieduma sastādīšanas datumu nav izslēgts no Uzņēmumu reģistra (sk. www.lursoft.lv), līdz ar to par nepamatotu tiesa atzīst pieteicēja viedokli, ka 2005. gada UIN deklarāciju bija jāsniedz vienīgi tām personām, kas saimniecisku darbību nav pārtraukusi. Tiesa atzīst, ka tik šaura nodokļa maksātāja statusa interpretācija normatīvajos aktos nav paredzēta.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15. panta trešās daļas 7. punktā paredzēts, ka fiziskajām personām, ja tās ir darba devēji, un juridiskajām personām kā nodokļu maksātājiem ir šādi papildu pienākumi (..) pēc lēmuma pieņemšanas par uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) likvidāciju, reorganizāciju vai darbības pārtraukšanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā 10 dienu laikā rakstveidā informēt par to attiecīgo nodokļu administrācijas institūciju. Konkrētajā gadījumā pieteicējs dokumentāri nav pierādījis, ka būtu informējis VID par pieteicēja darbības pārtraukšanu, un arī VID šo apstākli nav apstiprinājis.

[9] No lietā iesniegtā Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2004. gada 21. aprīļa sprieduma lietā C04251304 (lietas 6. lapa) izriet, ka pieteicējs pasludināts par maksātnespējīgu no 2004. gada 5. marta.

Atbilstoši likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" [redakcijā uz 2006. gada 28. jūniju] 50. panta pirmajā daļā noteiktajam, pēc parādnieka pasludināšanas par maksātnespējīgu: 1) parādnieks zaudē tiesības rīkoties ar savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešo personu mantu un šīs tiesības iegūst administrators; 2) parādnieka pārvaldes institūciju darbība tiek apturēta, un parādnieka pārvaldīšanu veic administrators.

Savukārt minētā likuma 76. pants noteic, ka administratoram ir pienākums organizēt grāmatvedības uzskaiti visa maksātnespējas procesa laikā atbilstoši likuma „Par grāmatvedību" un likuma „Par uzņēmumu gada pārskatiem" prasībām.

Gada pārskatu likuma 1. panta pirmajā daļā precizēts, ka šis likums attiecas uz Latvijā reģistrētiem komersantiem, kooperatīvajām sabiedrībām, individuālajiem uzņēmumiem, zemnieku un zvejnieku saimniecībām, kā arī uz Latvijā reģistrētām Eiropas ekonomisko interešu grupām un Eiropas komercsabiedrībām.

Likuma „Par grāmatvedību" 13. panta trešajā daļā noteikts, ka par katru pārskata gadu sastāda gada pārskatu, kura struktūra, apjoms un saturs, kā arī sagatavošanas, pārbaudīšanas un iesniegšanas kārtība noteikta likumā "Par uzņēmumu gada pārskatiem" (..).

No minētā izriet, ka ar uzņēmējsabiedrības pasludināšanu par maksātnespējīgu, uzņēmējsabiedrība netiek atsvabināta no pienākuma kārtot grāmatvedības reģistrus, sastādīt gada pārskatus un nodokļu taksācijas gada deklarācijas, to skaitā UIN deklarācijas.

[10] Kā tika konstatēts iepriekš [sk. sprieduma 7. punktu] pieteicējs 2005. gada UIN deklarāciju VID Rīgas Zemgales priekšpilsētas nodaļai iesniedza 2006. gada 1. novembrī, neievērojot likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 22. panta pirmajā daļā noteikto pienākumu iesniegt to līdz 2006. gada 30. aprīlim, līdz ar to pieteicējam iestājas atbildība atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.[1] panta otrajā daļā noteiktajam. Konkrētajā gadījumā pieteicējam tika uzlikta soda nauda Ls 10 apmērā, kas atbilst minētās tiesību normas sankcijai.

Kā norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (*2005. gada 14. janvāra spriedums lietā Nr. SKA-4*), soda naudas mērķis ir panākt, lai nodokļu maksātāji pildītu savus pienākumus nodokļu jomā, kā arī sodīt pārkāpējus. Tādējādi soda naudas ir paredzētas kā līdzeklis, kas nodrošina, lai valsts atbilstoši attiecīgajiem likumiem saņemtu nodokļus (*sal.: Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma Janosevic v. Sweden (iesniegums No. 34619/97) 107. punktu*).

[11] Tiesa atzīst, ka soda naudas Ls 10 apmērā piemērošana par pieteicēja pieļauto pārkāpumu ir tiesiska un pamatota, un sasniedz tās uzlikšanas mērķi – norādīt pieteicējam uz pienākumu ievērot nodokļu likumos noteiktos pienākumus, kā arī ir samērīga pieļautajam pārkāpumam. Tiesa arī secina, ka no Lēmuma pamatojuma nepārprotami izriet, ka uzliekot soda naudu, pieteicējam ar pietiekošu skaidrību tika norādīts, par kura tiesību normā noteiktā pienākuma nepildīšanu tā tika piemērota.

[12] Pārbaudot Lēmuma atbilstību procesuālajiem un formālajiem priekšnoteikumiem, tiesa konstatē, ka Lēmumu konkrētajā administratīvajā lietā izdevusi amatpersona, kam šī lieta ir piekritīga – VID ģenerāldirektors. Lēmuma izdošanā tiesa nekonstatē atkāpes no procesuālajiem noteikumiem attiecībā uz faktu vākšanu un lietas apstākļu noskaidrošanu. Lēmums izdots, ievērojot noteiktos formālos un procesuālos priekšnoteikumus, kā arī VID ir vērtējis lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus un tos Lēmumā norādījis, Lēmums ir pamatots ar konkrētām tiesību normām, Lēmums satur pieteicēja iesniegumā norādīto argumentu vērtējumu. Pastāvot šādiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots, līdz ar to attaisno pieteicējam uzlikto pienākumu iemaksāt valsts budžetā soda naudu Ls 10 apmērā.

Pieteicējs pieteikumā norādījis, ka likuma „Par nodokļiem un nodevām" 32.[1] panta pirmā daļa ar 2006. gada 26. oktobra likuma grozījumiem ir izslēgta, tāpēc tā konkrētajā gadījumā nav piemērojama. Tiesa nepiekrīt šādam pieteicēja argumentam, jo pieteicējam bijis pienākums iesniegt 2005. gada UIN deklarāciju līdz 2006. gada 30. aprīlim, tātad laikā, kad minētā tiesību norma bija piemērojama.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 245. – 251. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt maksātnespējīgās sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Būvland" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2007. gada 22. marta lēmuma Nr.19/14759 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas Administratīvajā apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese I. Kaļiņina